

Znoj, muka i šljokice

Marija Jovanović

Na bestseler listama romani Marije Jovanović uvek su u samom vrhu. Od prve knjige „Spletkarenje sa sopstvenom dušom“ za koju je dobila nagradu „Žensko pero“, preko drugog romana „Kao da se ništa nije dogodilo“, pa do najnovijeg „Idi, vreme je“, zanimanje za njene romane ne jenjava. S druge strane, Marija Jovanović nema izdavača (sama izdaje svoje knjige), nema marketing ekipu, nema PR-a... Ali, zato postoji blog preko kojeg se dopisuju njeni čitaoci.

Govoreći za „Blic“ o svom novom romanu „Idi, vreme je“ i činjenici da za odlazak treba i pameti i snage, Marija Jovanović kaže: „Nije lako doneti nijednu ozbiljnu odluku, posebno ne onu iz koje ishodi velika životna promena. Sloboda da pravimo izbore i pravilno procenimo vreme kada ih treba sprovesti u delo predstavlja samu srž i smisao života. Setimo se da je Hristos rekao: ‘Sve vam je na volju, ali vam nije sve na korist’. E sad, treba razabrati šta nam je na korist i to u dubljem smislu, dubljem od uskogrudog. Često se kratkoročno korisno pokaže kao dugoročno loše.

Šta je najbitnije u pravljenju izbora?

- Svaka individua je neponovljiva, samim tim i način na koji bira između mnogih opcija. Mogu vam reći samo šta je meni presudno - da pri donošenju odluke osetim srcem i stomakom, a ne samo glavom, da je to u redu. Da je u skladu s mojom suštinom. Da ne povređujem neki od svojih najdubljih principa. Patnja ili muke izazvane spoljašnjim okolnostima predstavljaju gotovo poetičnu situaciju spram pakla suočavanja sa grižom savesti.

U prethodnoj knjizi, baveći se našom realnošću, govorili ste da je ona krv, gnoj, znoj, muka i šljokice. Šta danas kažete?

- Sve što je bolesna fantazija mogla izmisliti, u Srbiji se dešavalo, i to čitavu deceniju, javno, u po bela dana. Nečoveštvo, bespravljje, brutalnost, pljačka, ubistva. Govorim, naravno, o

devedesetim godinama koje su obeležene i hiperprodukcijom kvazipatriotskog kiča, kao nusproizvoda ili otpadaka koje za sobom ostavlja rat. Mi sa tim nismo raščistili, naprotiv. Bio je kratak period nade, posle petog oktobra, da ćemo se podići, uljuditi, promeniti, krenuti napred. A onda je ubijen premijer i mi smo se kao društvo ponovo survali niz padinu, na početak, u reprizni pakao, kako to kaže jedan od likova iz „Idi, vreme je“. Pitanja koja mi vi postavljate predstavljaju fon, podlogu na kojoj se odvijaju fabule sva tri moja romana. Pokušala sam da na njih dam odgovor iz vizure likova koji se trude da izgrade život u iščašenom vremenu u kojem su se naglavačke postavile dotada postojeće vrednosti. Daleko od toga da su ti odgovori univerzalni ili konačni. Oni su moj pokušaj da se, kako je to Kiš rekao, kroz pisanje razaberem u klanici istorije koja se na ovim prostorima prečesto događa.

Teško je izvagati da li je (junacima) teže otići jedan od drugog ili iz zemlje u kojoj su rođeni i u kojoj je budućnost, u najmanju ruku, maglovita?

- Roman „Idi, vreme je“ nastao je iz velike ljubavi prema ljudima koji su suštinski obeležili moj život. Svakome od njih sam sačinila omaž, najbolji kakav sam umela. Ni u jednom sloju bogato razgranate naracije nisam se čuvala vreline osećanja, niti se trudila da uspostavim (za pisca) preko potrebnu distancu prema likovima i događajima. Poslušala sam sebe, svoje instinkte, svoj stomak i glavu, i to svoje srce i objavila ga ovakvog, naelektrisanog visokim naponom emotivnosti. Što se tiče odluke o odlasku, u knjizi postoje dva momenta napuštanja - jedan na ličnom planu, kada se na mučan i ružan način raskida veza između Jovane i Gorana, i drugi, mnogo teži, koji se tiče odlaska iz Srbije. Ova druga odluka, donesena je na neki način prisilno, posle ubistva Zorana Đinđića. Ispravno anticipirajući da će se, nadalje, u ovom društvu uložiti ogroman napor - ne u pravcu dosezanja kolektivne katarze i konačnog raščišćavanja mutljaga prošlosti, već suprotno - u pravcu zatiranja i obesmišljavanja same ideje koju je Zoran Đinđić predstavljao, likovi iz romana odlučuju da nastave život napolju, izbegavajući time po njih goru opciju da se u svojoj zemlji osećaju kao unutrašnji emigranti. Po meni, iako bolna i nimalo laka, ta odluka je mudra.

„Spletkarenje sa sopstvenom dušom“ jeste i priča o pametnim ženama i pogrešnim izborima. Može li i pogrešan izbor biti smislen?

- Može, ukoliko je donesen čiste svesti. Na pogrešnim izborima se, čak, više uči i nauči nego na ispravnim. To što je cena velika i što se plaća teškim kajanjem, nemoćnim besom ili

suzama ne umanjuje važnost nauka. Naprotiv, on time postaje dragoceniji. Uman čovek retko kad će dva puta napraviti istu grešku. Pa ni sličnu. Eto, tome služe dani velikih patnji i gorčine koja ostaje kao trag pogrešnih izbora.

Tatjana Nježić